

Rapphönor i Jämtland 2012

Måndagen 25:e juni 07.04 rullade nattåget från Stockholm in på stationen i Järpen. Ombord fanns sjutton Rapphönor från olika delar av landet. Efter lite logistiska övningar lyckades vi alla med minibussar och packning inta Enaforsholms fjällgård för en första frukost knappt två timmar senare.

Vädergudarna var med oss och efter god gröt och packande av matsäck kunde vi ge oss direkt ut på skådning vid Ånnsjön och dess våtmarksområden. Det blev varmare än väntat och till och med myggen var på hugget idag. Annars präglades Jämtlands södra fjällvärld av kyla och mycket snö i år, vilket också gjorde att växtligheten var 1-2 veckor senare än normalt. Idag var det dock varmt och redan vid Halsenmossen åkte ullunderställ och regnjackor av. Det var trångt i tornet och vi fick rotera mellan tubar inställda på stor- och smålom, sjöorrar och gluttsnäppor. Den bästa obsplatsen för dagen var Dolparna där dvärgmåås och smalnäbbad simsnäppa samsades med stjärtand, brushane och en brun kärnhök. Vi besökte samtliga fågeltorn och gömslen i området och när vi återvände till p-platsen vid Klocka kunde någon konstatera att vi redan gått 19000 steg.

Efter den första av en rad synnerligen delikata middagar på Enaforsholm var en del mer än redo för sängen, men en tapper skara beslöt sig för att försöka hitta ett dubbelbeckasinspel vid Storulvån. Till undertecknads lätnad sågs och hördes en ensam spelande beccasin vid den annars övergivna spelplatsen! Dessutom skrämde bilarna upp både dalripa och tjäderhöna på vägen hem.

På tisdagen höll vi ett något lugnare tempo och började med att besöka Ånnsjöns fågelstation i Handöl. Nere vid Handölan ligger ringmärkarboden och Paul och Helena tog oss med ut på nätrundor och berättade om ringmärkningen som bedrivs här. Vi fick bland annat klappa på härmsångare, lövsångare, trädgårdssångare och björktrast. Därefter var det fika på fågelstationens nya, fina besöksrum där t-shirtarna hade strykande åtgång och Ulla Falkdalen tog sig tid att berätta för oss om såväl fågelstationen och inventeringsprojekten som projekt jaktfalk. Det är ont om gnagare i år och rovfågeln och ugglorna lyser med sin frånvaro. Flera jaktfalkspar tycks också bara ha fått en unge i år. Vi är väldigt tacksamma för att vi blev så väl emottagna under studiebesöket och det verkar inte uteslutet att några rapphöns blir volontärer vid fågelstationen kommande år. Det framgick tydligt att detta är en syssla som man absolut inte blir för gammal för!

Vi passade på att äta våfflor med hjortronsylt – och shoppa – på Hanriis café innan vi begav oss upp längs och ovanför Handölans mäktiga fors. Nu blev det för någon timme mer botanisk exkursion när vi undersökte smalviva, fjällsippor (som blommade här men inte uppe på fjället ännu), rosenbinka, spindelblomster och korallrot bland mycket annat. Eftersom det trots allt var fåglar i fokus så beslöt vi att köra vidare mot skogen vid Rundhögen, som brukar kunna vara bra för lavskrikor. Vi vandrade längs Blåhammarleden genom lavskäggsskog med alla sinnen på helspänn och till slut hördes de kraxande och jamande som röjer lavskrikornas närvaro. Vi fick kanonobsar på en rödollefamilj som inte verkade bry sig nämnvärt om ett gäng beundrare med klickande kameror. Nöjda återvände vi i duggregn till den väntande kulinariska upplevelsen på Enaforsholm.

Vår tredje dag var det dags att lämna låglandet till förmån för kalvfjällets vackra växter och fåglar. Vi började vid Rundhögen och vandrade över myrar och smala broar upp mot Lillhammaren. Här skulle det enligt rapporter finnas chans på allt möjligt roligt i fågelväg. Så vi strävade uppåt trots en kall vind och regntunga skyar uppiggade av en dalripas skrattande flykt ur vår väg. Väl uppe på fjället kunde vi beundra purpurbräcka lite varstans. Den är en av fjället tidigaste blommor och slår ut precis där snön dragit sig tillbaka, och att vi såg så mycket av arten även på lägre nivåer är ett tecken på att våren varit ovanligt sen. När vi fikade kom en majestätisk kungsörn glidande från Snasahögarna och ljunpiparnas vemodiga rop ackompanjerade hela vår tur. Vi knatade fram till de små sjöar som ligger på Lilhammaren och belönades med svärtor och alfågel, men trots att några sprang kors och tvärs på andra sidan sjön gick det inte att uppbringa någon lappsparv! Vi fick nöja oss med spelande kärrsnäppor och två gul-brundyga tranor som kom inflygande och började födosöka i blötorna. På något stela ben gick vi ner från fjället till skogen där lavskrikorna åter väntade på oss.

På torsdagen var det dags att ge sig i kast med Bunnerfjällen. På snabba fötter ilade vi upp längs bergssidan och det var som alltid en välförtjänt fika som intogs ovan trädgränsen till ringtrastens sång. Vi beundrade gull- och lappspira och isvedel i knopp, de rosa fjällglimskuddarna och fjällgrönan. När vi drog oss vidare upp mot fjällplatån såg vi åter en kungsörn, och därtill en stenfalk - inte illa för ett ”dåligt” rovfågelår! Uppe på platån tryckte en fjällripa och två fjällpipare snurrade runt en snöleka. Det var också kallt och massor av snö låg kvar, men isen hade åtminstone släppt på Bunnarsjöarna. Vi filosoferade över större strandpipare, fiskmåsar och rödbenor som vi alla nog förknippat mest med sydligare nejder och strandängar men som också trivs här uppe med stenskvättor och ängspioplärkor. Det var med stumma ben vi återvände till Storulvåns fjällstation. Det tar på krafterna att vandra i uppförslut utanför lederna – då känns det extra bra att komma hem till varma duschar och färdiglagad mat.

Eftersom reseledarnas vecka fötter började protestera var det en begränsad och envis trupp som på egen hand senare på kvällen vandrade upp på Högåsen för att avnjuta ett tiotal spelande dubbelbeckasiner med fantastisk utsikt över fjäll och sjö.

Sista dagen – och med en känsla av svår stress pga uteblivna sparvrackare - beslöt sig undertecknad för att raskt marschera mot Ulvåtjärn och skrämma fram en lappsparv. Några hade redan gett upp och valde att i något njutbarare tempo skåda i Storulvåns omgivning. Vi som gick mot Ulvåtjärn belönades med fjällabb på mycket långt håll och en ensam fjällvråk. Och när vi plöjde runt i videsnåren, som för övrigt var helt lappsparvstomma, skrämde vi i alla fall upp en dvärgbeckasin, vilket torde vara betydligt ovanligare än lappsparv i denna region. Längs vägen tillbaka sjöng flera blåhakar – och med den härliga sången avslutades Rapphönornas Jämtlandstur för denna gång. Totalt 93 fågelarter fick vi ihop, och många härliga obsar i fantastiskt vacker fjällmiljö. Många av oss längtar redan tillbaka, fastän nattåget söderut knappt hunnit ankomma till vid våra respektive slutstationer än!

Anette Strand